

РАСПАЧАЎСЯ РАМОНТ СТАДЫЁНА

Работы праводзіць сапраўдная будаўнічая арганізацыя, а не аматары, што радуе.

Ёсць надзея, што хутка ўжо мы ўбачым абноўленыя трыбуны з няхай і не новымі, але з добрымі яшчэ стуламі-сядзеньнямі. Іх напрыканцы мінулага года даставілі з мінскага "Дынама", дзе праводзілі рэканструкцыю.

Але рамонт, што толькі распачаўся, выклікае шмат пытанняў, асабліва ў спартоўцаў. І галоўнае з іх тое, што стадыён хочучь пераўтварыць у штосьці цацачнае, не адпавядаючае стандартам.

Вядома, што бегавая дарожка наўкол стадыёна мусіць мець даўжыню 400 метраў. Гэта – закон. У такую дарожку добра ўпісваецца футбольнае поле стандартных памераў, дзе можна праводзіць сустрэчы па футболе любога чэмпіянату. Калі даўжыню дарожкі зрабіць меншай, то зменшыцца і памер футбольнага поля. І тады, каб правесці нейкую афіцыйную сустрэчу, трэба будзе ехаць у Сянно ці Шуміліна, туды, дзе памер поля стандартны.

У Бешанковічах некаму карціць зрабіць такі цацачны рамонт, каб пасля пра нармальны футбол і лёгкае атлетыку ўжо не весці болей размовы.

Існуе інфармацыя, што наша ДРСУ да 9-га мая пакладзе вакол футбольнага поля свежы асфальт, які абыдзеца нам

у 600 мільёнаў рублёў. Усе спартоўцы (трэнеры і настаўнікі фізкультуры) выступаюць супраць гэтага. Калі класці такі асфальт, то спачатку трэба ліквідаваць тое, што няякасна і не ў тым месцы паклалі ў пазамінулым годзе.

Напомню, што тады таксама на гэтым стадыёне аўральна ДРСУ закатала асфальт пад хакейную каробку. Закатала, па-першае, не на тым месцы, заняўшы месца стандартнай бегавой дарожкі. І, па-другое, асфальт паклалі з такім ухілам, што пра заліццё такой пляцоўкі нельга было весці размовы. Бо вада сцякае з яе ў адзін бок. Потым памылку "выправілі", і закаталі крыху далей новую пляцоўку. А бракованую прыстасавалі пад міні-футбол: "Не прападаць жа "дабру"!"

Цяпер, калі прызнаць тое за памылку, трэба той асфальт узрываць і вывозіць. І рана ці позна гэта зробіць. Але, пагадзіцеся, што лепш прызнаць памылку раней, чым зрабіць яшчэ адну і больш дарагу.

Калі ж у нас у раёне ёсць нейкія бюджэтныя грошы, то іх можна ўкласці ў той жа стадыён з розумам. Па-першае, падвесці сюды ваду, якая патрэбна для заліцця хакейнай пляцоўкі і проста для піцця. Бо цяпер, каб папіць вады, са стадыёна бегаюць у ДЮСШ, калі яна адчынена. Па-другое, можна замяніць агароджу вакол стадыёна. Бо падобная металічная сетка вакол яго можа "ўпрыгожваць" якіясьці месцы абмежавання волі, але не спартовыя аб'екты ў 21-м стагоддзі ў цэнтры Еўропы.

А грошы на бегавую дарожку, калі яны такія вялікія, знойдуцца пазней. Праз год ці два. Гэта, калі іх шукаць і клапаціцца пра здаровы лад жыцця. А калі толькі рабіць выгляд пра клопат, то можна пакласці той 600-мільённы асфальт, паставіць галачку і ... забыцца пра стадыён. Як гэта рабілася апошнія гады, калі ён ператварыўся ў месца збору алкаголікаў.

Г. Станкевіч

Партал твайго горада: <http://beshankovichy.by>

ГАНДАЛЬ

СЦІПЛЫ КІРМАШ

Суботні кірмаш у Бешанковічах прайшоў даволі сціпла. Падобна да таго, што бешанковіцкі люд аддаў перавагу суботніку, які быў аб'яўлены ў той жа дзень.

На цэнтральным пляцу сіратліва стаялі два аўтамабілі з зернем, адзін з саджанцамі, адна райпоўская кропка з харчовымі і адна з прамысловымі таварамі, яшчэ два прадпрыемствы – і ўсё.

Тым не менш людзі штосьці набывалі, а блізу некаторых гандляроў нават стварылася чарга.

Саджанцы яблыні прадавалі па 60 000, грушы і слівы па 80 000, а вішні па 100 000 рублёў.

Фуражны ячмень каштаваў 17 500 за вадро, насеннае зерне было даражэй – 26 000 за вадро.

У. Ліпскі

У ЦЭНТРЫ ЎВАГІ

РУЙНАВАННЕ ГАРАЖОЎ

14-га красавіка ў сувязі з будаўніцтвам моста праз Заходнюю Дзвіну былі зруйнаваны гаражы па вуліцы Ясеніна, 2.

Яшчэ раней людзі былі папярэджаныя пра тое, што іхнія гаражы будуць перашкаджаць будаўніцтву, якое мусіць распачацца праз год-два.

Нягодныя спрабавалі шукаць праўды і пісаць вышэйшым чыноўнікам аж да Лукашэнкі. Але безпаспяхова.

Нягледзчы на тое, што праект моста яшчэ не прайшоў экспертызу, мясцовыя чыноўнікі прыспешваюць падзеі.

14-га красавіка на "аб'ект" быў накіраваны магутны бульдозер, які паваліў сцены гаражоў. Самі жыхары былі змушаныя пачаць разборку паваленых сценаў.

Г. Станкевіч

НАВІНЫ ЭКАЛОГІ

СМЕТНІК РАЗРОССЯ

Ранчыцкі сметнік, які ляжыць на беразе меліяратыўнага канала, што ўпадае ў рэчку Крывінка, прыняў пагражальныя памеры. Смецце пачалі выгружаць проста на дарогу.

Але вялікай бяды з-за гэтага ніхто не бачыць. Аўталаўка ў вёску Дубраўка па-ранейшаму не ходзіць, бо дарогу ніхто так і не падправіў.

Гэтым сметнікам карыстаюцца пераважна жыхары Бешанковіч. Штодзень сюды ідзе тэхніка розных бешанковіцкіх прадпрыемстваў і прыватнікаў.

Ужо сёлета сметнік крыху паменшыўся ў памерах: некалькі дзён ён гарэў. Праўда, дым на гэты раз быў не на вёску, а таму выклікаць пажарных ніхто не стаў.

Г. Станкевіч

ГАЛАСЫ З ТАГАСЬВЕТУ

*Вы не турбуйце нас
святочнымі салютамі –
яны як трасеры
у наступных праваленых.
Бо не для гэтага
сыходзілі ў пакутах мы,
каб нашым подзьвігам цяпер
сьпекулявалі вы.*

*Мы тут ляжым –
і радавыя і палкоўнікі,
у нас тут мір даўно,
і крыўды ўсе забытыя.
Ды чуткі ходзяць,
што ў вас правяць балы чыноўнікі,
які і раней,
яны – укармленыя, сытыя.*

*Каб не загады іх
з бязгледзімі атакамі,
ня пёрлі ў бой нас,
навабранцаў неабстрэляных,
мы б не ляжалі тут,
раздушаныя танкамі,
касьцямі нашымі Еўропу
не засеялі б.*

*Мільёны нас
на ўзгорках ціхіх і на ўзмежачках,
хто захлынаецца
няспраўджанымі думамі:
уся Еўропа столькі год
спакоем цешыцца,
а ў нас вайна пра заканчэнне
і ня думае.*

*Зноў феерверкі,
і затворы зноўку клацаюць,
шугае ўвесь
імперскіх захапленняў полымя.
О, як ім хочацца
за дзірачку на лацкане
пачаць вайнушку пераможную,
вясёлую!*

*Клянучца, быццам нам
хтось пагражае смутая,
бо мусяць планы абяліць
свае правальныя...
А ўвесь народ, як ад захопнікаў,
пакутуе,
і вымірае
пад страшэннаю навалаю.*

Г. Станкевіч

ЗАРОБКІ

ЗА ЗАТРЫМКУ ЗАРОБКАЎ – ШТРАФ!

Кіраўнікі базы адпачынку "Крупеніна" аштрафаваныя за затрымку выплаты заробкаў. Толькі за два апошнія месяцы у вобласці было выяўлена 14 арганізацый, якія схавалі факт нявыплаты зарплат ад органаў статыстыкі.

КДК Віцебскай вобласці ўжо прыцягнуў іх да адміністрацыйнай адказнасці, а цяпер ацэнку дзеянням службовых асоб гэтых прадпрыемстваў даюць праваахоўнікі. У ліку аштрафаваных – кіраўнікі праектнага інстытута Віцебскага ДСК, ААТ "Віцебскторгстрой", ААТ "Віцебскі світанак" і базы адпачынку "Крупеніна".

Толькі за першы квартал бягучага года на Віцебшчыне за несвоечасовую выплату заробатнай платы пакараныя

179 юрыдычных і 172 службовых асоб. Паводле інфармацыі КДК вобласці, агульная сума штрафаў, спагнаных з вінаватых "пратэрміновак", – каля 300 мільёнаў рублёў.

У адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам за невыкананне тэрмінаў выплаты заробатнай платы службовай асобе пагражае штраф у памеры да 3 мільёнаў рублёў, юрыдычнай – да 15 мільёнаў. Толькі сіламі КДК у гэтым годзе на Віцебшчыне выяўлена 82

парушальнікі, – адзначае начальнік упраўлення кантролю бюджэтна – фінансавай сферы дзяржаўных органаў КДК Віцебскай вобласці Уладзімір Гадзяцкі. – Мы ажыццяўляем пастаянны кантроль, праводзім праверкі, тэматчныя маніторынгі. Працуе штодзённая гаражная лінія. Варта адзначыць, што ў апошні час колькасць неплацельшчыкаў павялічылася. Калі на 1 лютага пра запазычанасці па зарплате паведамлілі 39 прадпрыемстваў, якія не змаглі

адшукаць для разліку са сваімі работнікамі 7,6 мільярда рублёў, то ў красавіку даўжнікоў стала ўжо 118. Агульная сума нявыплачаных заробкаў перавысіла 41 мільярд рублёў.

Уладзімір Гадзяцкі дадае, што большасць тых, хто праштрафіўся – сельгаспрадпрыемствы. Трывожыць тое, што многія кіраўнікі спрабуюць пазбегнуць адказнасці і імкнуцца схваць рэальную сітуацыю.

Алена Бегунова
Рэспубліка

РОДНАЕ СЛОВА

МОВА – ДУША НАРОДА

У Віцебску прайшла чарговая канферэнцыя абласной арганізацыі ТБМ. На канферэнцыі Таварыства Беларускай Мовы прысутнічала 29 дэлегатаў з усіх рэгіёнаў Віцебшчыны, а таксама 5 запрошаных асобаў.

У спрэчках па дакладзе, з паведамленнямі з мясцовых суполак выступілі больш за 20 чалавек (!). Так, сябра Саюза беларускіх пісьменнікаў Георгій Станкевіч распавядаў пра амаль поўную адсутнасць беларускага слова на старонках Бешанковіцкай раённай газеты "Зара", пра закрыццё ў раёне беларускамоўных школ, пра варожы настрой да мовы чынавенства.

Людміла Нікіціна - кіраўнік Заронаўскай суполкі - канстатвала непадробнае жаданне школьнікаў, моладзі ўдзельнічаць менавіта ў беларускамоўных імпрэзах, што ладзяцца пры мясцовым музеі.

Вядомы пісьменнік, перакладчык, педагог Уладзімір Папковіч звярнуў увагу на немагчымасць выкладання шэрагу прадметаў, у прыватнасці, нямецкай мовы, абапіраючыся на беларускамоўныя падручнікі, бо такіх у цяперашняй дзяржаве проста няма. А студэнты з куды большым задавальненнем карысталіся б падручнікамі і дапаможнікамі менавіта на роднай мове.

Яшчэ адзін вядомы творца - пісьменнік, прэзаік Франц Сіўко - з болей гаварыў пра адсутнасць усякіх магчымасцяў

сустраэцца з чытачамі ў якім-небудзь дзяржаўным будынку. Ёсць жаданне прыхільнікаў літаратурнай творчасці правесці сустрачку з пісьменнікамі, але дазвол на гэта ўлада не дае. Пісьменнік адзначае, што Віцебск усё больш і больш нагадвае расійскі правінцыйны горад, бо 95 % шмільдаў тут выканана не па-беларуску.

Сябра Полацкай гарадской арганізацыі Феакціст Фядотаў заклікаў прысутных рабіць усё магчымае, каб "выходзіць з моўнага гета", у якім сёння апынулася нацыянальная інтэлігенцыя. Але каб зрушыць справу ў гэтым кірунку, "мовай павінна пачаць карыстацца ўлада, трэба спыніць асіміляцыю", - такая асноўная тэза з выступлення кіраўніка Гарадоцкай раённай суполкі Леаніда Гаравога.

Цікавай таксама бачыцца прапанова дэлегата з Оршы Канстанціна Анташкевіча, звернутая да рэдакцыі "Нашага слова": даваць штотыдзень праграму тэлеканала "Беларусь-3", паколькі амаль палова эфіру названага тэлеканала ідзе па-беларуску, і гэта карыстаецца істотнай папулярнасцю ў шырокага кола гледачоў. А віцебскі актывіст Аляксандр

Ткачоў прапануе звярнуцца ў адпаведны структуры з тым, каб трэці канал зрабіць цалкам беларускамоўным, як, зрэшты, гэта некалі і абячалася ўладай.

Кіраўнік суполкі ВДУ імя Машэрава Андрэй Шчарбіцкі падзяліўся ўласным становавым і вельмі цікавым досведам камунікавання па-беларуску з выкладчыкамі ваеннай кафедры ўніверсітэта.

Афіцыйную пазіцыю адносна ўзаемадзеяння дзяржавы і грамадскіх арганізацый выказаў запрошаны прадстаўнік ад дзяржаўных структур - начальнік аддзела культуры галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Віцебскага гарвыканкама Пётр Падгурскі.

Старшынём Віцебскай абласной рады на чарговы тэрмін абраны І. А. Навумчык.

Можна без сумневу сцвярджаць, што ў гэты дзень адбылася не проста звычайная статутная падзея, а меў месца сапраўды сур'ёзны, канструктыўны аналіз дзейнасці ТБМ Віцебшчыны, намечаны новыя задачы і абмеркаваны шляхі іх вырашэння.

Юрась Бабіч
намеснік старшыні Віцебскай абласной рады ТБМ

ІНТЭРНЭТ? - НЕ!

ЧЫНОЎНІКІ НЕ АБНАЎЛЯЮЦЬ САЙТЫ

Апошнія абнаўленні ў Дубровенскім, Гарадоцкім раёнах датуюцца лістападам - снежнем 2013 года, у Бешанковіцкім - аж лістападам 2012 года.

Патэрміналогіі ААН большасць нашых мясцовых органаў улады, калі не ўсё, знаходзяцца на першай, самай ніжэйшай прыступцы свайго электроннага развіцця. Так, яны з'явіліся ў Сеціве, але іх прысутнасць шмат у чым фармальная. Інтэрнэт-сайты большасці райвыканкамаў мёртвыя і статычныя, яны не дапускаюць ні адносін, ні ўзаемадзеяння з грамадствам. У асноўным гэта візітныя карткі раёнаў, зробленыя пад капірку. Нейкую інфармацыю яны змяшчаюць, але вельмі далёкую ад мэт электроннага ўрада. Тым больш што нават гэтая мінімальная інфармацыя часцяком неактуальная.

Каб не быць галаслоўнымі, зазірнем на сайты райвыканкамаў, да прыкладу, Віцебскай вобласці. Нягледзячы на тое што з моманту выбараў у мясцовыя Саветы пайшоў ужо трэці тыдзень, амаль усюды ў раздзеле "Улада" - спісы дэпутатаў райсаветаў папярэдняга 26 склікання, хоць пасля 23 сакавіка яны значна абнавіліся. Могуць сказаць, што не ўсюды яшчэ прайшлі арганізацыйныя сесіі. Але гэта не аргумент, калі ўспрымаць Інтэрнэт як крыніцу інфармацыі, якая пастаянна абнаўляецца, а не як нешта аморфнае.

Наогул, састарэлай інфармацыі на сайтах шмат. Такое адчуванне, што раённая вертыкаль туды проста не зазірае. Выканалі атрыманае калісьці даручэнне, заплацілі за стварэнне інтэрнэт-рэсурсаў і забыліся. Або справа ў нечым іншым?

«За студзень-снежань 2012 года ў сельскагаспадарчых

арганізацыях надоена 27,6 тыс. тон малака, што на 4,8 працэнта больш за ўзровень 2011 года. Сярэдні надой малака ад каровы склаў 4653 кілаграмы малака, прыбаўка 43 кілаграма да адпаведнага перыяду мінулага года», - інфармуе сайт Лепельскага райвыканкама.

«У галіне жывёлагадоўлі на 1-га кастрычніка 2012 года выраблена малака 21 тыс. тон, або 102,6 працэнта да ўзроўню мінулага года, - рапартаў інтэрнэт-рэсурс Гарадоцкага райвыканкама. - Удой малака ад каровы склаў 2942 кг (+61 кг да ўзроўню 2011 года)". Чаму няма інфармацыі, як працавалі ў 2013 годзе, незразумела. Ці не таму, што рапартаваць няма чым? Па дадзеных Нацыянальнага статкамітэта, Лепельскі раён знізіў ўдой ад каровы на 267 кілаграмаў, валавая вытворчасць малака склала 99,3, а рэалізацыя і зусім 96,7 адсотка. У Гарадоцкім раёне ад каровы надаілі менш 2012-га на 131 кілаграм, вытворчасць і рэалізацыю знізілі на 3,4 і 7,1 працэнта. У выніку Лепельскі раён скаціўся па надоях на 56-е месца ў рэспубліцы, а Гарадоцкі і зусім на 100-е. Зразумела, чаму маўчаць мясцовыя сайты.

Дарэчы, з інфармаванасцю людзей - праблемы паўсюдна. Здавалася б, што прасцей: ёсць орган улады, ёсць рашэнні, што прымаюцца ім, ёсць выбаршчык, які мае права іх ведаць. І ёсць Інтэрнэт, які здольны ўсё гэта аб'яднаць. Не атрымліваецца. Не таму, што складана, а таму, што не хочам. На ўсіх сайтах ёсць спецыяльныя раздзелы для публікацыі рашэнняў

райсаветаў і райвыканкамаў. Аднак папайняюцца яны - горш няма куды. Скажам, апошнія абнаўленні ў Дубровенскім, Гарадоцкім раёнах датуюцца лістападам-снежнем 2013 года, у Бешанковіцкім - аж лістападам 2012 года.

Але ж рашэнні, што прымаюцца мясцовай уладай, закранаюць інтарэсы многіх людзей. Успомнім хоць бы леташнюю сітуацыю з АЧС, калі давалося прымаць абмежавальныя меры. Негатыўная рэакцыя насельніцтва ў шэрагу месцаў была выкліканая менавіта адсутнасцю інфармацыі. На сайце Валожынскага райвыканкама, напрыклад, так і не з'явілася яго рашэнне аб ліквідацыі пагалоўя свіней у прыватным сектары. Няма там і памятка насельніцтву па барацьбе з АЧС, хоць прафілактыка пры гэтай заразе - першая справа. Зрэшты, у Валожынскага інтэрнэт-рэсурсу наогул няма часткі для публікацыі рашэнняў мясцовых органаў. Навошта народ бударажыць...

Прачытаў у Інтэрнэце афрыканскую прыказку: «Калі змяняецца рытм барабана, трэба мяняць і рух танца». Не, не выпадкова ідэя электроннага ўрада дайшла нават да чорнага кантынента. Рытм сучаснага жыцця настолькі імклівы і шматгранны, што кіраваць грамадствам пастарому становіцца немагчыма. Выкарыстоўваць кампютар у якасці пішучай машыны, як гэта яшчэ бывае ў беларускай глыбінцы, - значыць назаўсёды застацца ў мінулым стагоддзі.

Анатоль Пранішнік
СГ

ПРЫВАТНЫ БІЗНЕС

ДЗЕ Ж РАЗМЯШЧАЕЦЦА “ЛАНАТЭКС”?

12-га красавіка на суботніку ў Гарадку А.Косінец распавёў пра расшырэне прамысловага патэнцыялу Гарадка. Сюды “з Бешанковічаў перадыслакаваўся “Ланатэкс”, – прагучала з вуснаў Віцебскага кіраўніка.

Між тым, у Сеціве “Ланатэкс” па-ранейшаму можна знайсці па старым адрасе. Сайт прадпрыемства пазначаецца як beshenkovichi.all.biz/lanateks. Кантакты з арганізацыяй можна знайсці па адрасу Віцебская вобласць г. п. Бешанковічы, вул. Набяральная 3.

На сайце Бешанковіцкага райвыканкама стаіць, што “на прадпрыемстве функцыянуе цэх па вытворчасці футравага палатна і швейны цэх, працуе 159 чалавек. Пастаянна ажыццяўляецца тэхнічнае пераабсталяванне вытворчасці. Прадукцыя прадпрыемства карыстаецца вялікім попытам, так як вырабляецца з воўны самай

танкарунных пароды авечак - мэрыносаў, карысная для здароўя і з'яўляецца экалагічна чыстай.”

Аднак тыя, хто тут пакуль працуюць, пацвярджаюць пра свой часовы статус і пераезд прадпрыемства ў Гарадок. “У Бешанковічах прадпрыемства мае будынкі на тэрыторыі Аграсервіса і на былой фабрыцы рымарскіх вырабаў. Але будынкі на былой фабрыцы арганізацыяй арандуецца, а таму, магчыма, што ім тое нявыгадна”, – патлумачыла мне адна з працуючых прычыну пераезда.

Дык дзе ж размяшчаецца гэта кампанія, і чаму яна з'язджае?

Г.Станкевіч

НАША ЖЫЦЦЁ

ВОДА ЗАБЯСПЯЧЭННЕ

Летась Бешанковіцкі райвыканкам не выдаткаваў грашовых сродкаў на развіццё сістэм водазабеспячэння. У 2014-м годзе на гэтыя ж мэты артыкулы выдаткаў у Бешанковіцкім раёне таксама не прадугледжаны.

Райвыканкамы павінны актыўна ўключыцца ў рашэнне праблем па забеспячэнню насельніцтва Віцебскай вобласці чыстай вадой. Такое меркаванне ў ходзе пасяджэння аблвыканкама выказаў начальнік упраўлення ЖКГ Віцебскага аблвыканкама Юрый Дзядзела.

Па словах начальніка ўпраўлення, пытанні забеспячэння насельніцтва якаснай пітной вадой на мясцовым узроўні вырашаюцца нездавальняюча, што выклікае шматлікія скаргі і звароты грамадзян. “Раённыя выканаўчыя камітэты практычна не прымаюць мер па пошуку і вылучэнню фінансавых сродкаў з раённых бюджэтаў на капітальны рамонт, рэканструкцыю або новае будаўніцтва аб'ектаў водазабеспячэння і водаадвядзення, спадзеючыся на сродкі абласнога бюджэту”, - канстатаваў Юрый Дзядзела.

Ён падкрэсліў, што ў мінулым годзе на развіццё сістэм водазабеспячэння і водаадвядзення населеных пунктаў грашовыя сродкі з мясцовых бюджэтаў уклалі толькі Браслаўскі, Лепельскі, Талачынскі, Лёзненскі, Віцебскі, Ушацкі райвыканкамы і Віцебскі гарвыканкам. У 2014 годзе на гэтыя мэты прадугледжаны артыкулы выдаткаў у Лепельскім, Ушацкім, Віцебскім, Лёзненскім раёнах і горадзе Віцебску.

Для рэалізацыі мерапрыемстваў праграмы “Чыстая вада” Віцебскай вобласці на 2011-2015 гады ў бягучым годзе прадугледжана фінансаванне з абласнога бюджэту ў памеры Br42, 2 млрд, у тым ліку на прыродаахоўныя мерапрыемствы каля Br10 млрд. Юрый Дзядзела падкрэсліў, што з усіх мерапрыемстваў праграмы самым маштабным па прыродаахоўнаму эффекту і ў фінансавым эквіваленце з'яўляецца будаўніцтва

агульнагарадскіх ачышчальных збудаванняў у Полацку (1 - я чарга), пачатае ў 2008 годзе. Агульная будаўнічая гатоўнасць аб'екта складае 40%.

Па словах начальніка ўпраўлення, у бягучым годзе ўжо ўведзены ў эксплуатацыю пасля рэканструкцыі ачышчальных збудаванняў у Дуброўна, завершана праектаванне сістэм каналізацыі ў Верхнядзвінску і Глыбокім. Для падтрымання спрыяльнай экалагічна бяспечнай асяроддзя плануецца правесці рэканструкцыю каналізацыйнага докера праз раку Заходняя Дзвіна ў Віцебску (раён ДСК - пасёлак тарныя), каналізацыйнага докера ў Оршы, ачышчальных збудаванняў у Докшыцах, Расонах.

Акрамя гэтага, на бягучы год запланавана выкананне праектных работ па ачышчальных збудаванняў у Гарадку, а таксама аграгарадках Заронава і Вароны Віцебскага раёна.

Алена Ціханава
БЕЛТА

АБ'ЯВА

• Каб атрымліваць кожны нумар газеты «Крывінка» паведаміце рэдакцыі аб гэтым. Калі не жадаеце атрымліваць газету, то патэлефануйце.

• Калі прачыталі “Крывінку”, то калі ласка, перадайце знаёмым.

• Наша газета стала размяшчаецца на партале <http://kamunikat.org>, дзе зацікаўлены грамадзяне могуць яе спампаваць са старонкі: <http://kamnikat.org/kryvinka.html> каталагу “Прыёдыка” для далейшага выкарыстання яшчэ да з'яўлення газеты на паперы.

БЕЛАРУСКАЯ МАДЭЛЬ

НОВЫ ЭТАП - ЭКАНАМІЧНЫ БАРДАК

Пакуль кіраўнік дзяржавы кідаецца па краіне з мэтай выкаранення «бардака» на дзяржпрадпрыемствах, працэс дэіндустрыялізацыі беларускай эканомікі набірае абароты.

11 красавіка Аляксандр Лукашэнка выявіў на тэрыторыі льнозавода ў Слуцку бруд і вялізныя кучы сыравіны. Канстатаваўшы «поўны бардак» і адсутнасць гаспадара, ён пераехаў на другое праблемнае прадпрыемства горада - Слуцкі мясакамбінат, дзе, як паведамілі афіцыйныя крыніцы, «зварнуў увагу на адсутнасць належнага парадку і непрыстойныя ўмовы». Зазірнуў кіраўнік дзяржавы і ў халадзільныя памяшканні.

Іх візуальны агляд, сумешчаны з аналізам паветранага асяроддзя («Тут жа дыхаць няма чым!», Скончыўся распараджэннем распачаць крымінальную справу і разабрацца па ўсіх пытаннях. Гэта было ўжо другое распараджэнне такога роду за дзень. Першае старшыня Камітэта дзяржаўнага кантролю Аляксандр Якабсон атрымаў яшчэ на ільнозаводзе.

Але адміністрацыйнай мяжой Слуцка спецаперацыя па навядзенні «належнага парадку» не абмяжуецца. Лукашэнка даў указанне: «Неадкладна удакладніце па краіне, ці ёсць такі бардак на нейкіх прадпрыемствах».

Улічваючы, што нават у асобна ўзятым Слуцку бардак ня стаўся адзінаковым, можна спрагназаваць, што шматлікім спецыялістам па ўліку бардака ў краіне беспрацоўе не пагражае.

Добра працуюць там, дзе не перашкаджае дзяржава

22 сакавіку 2002 года на семінары кіруючых работнікаў рэспубліканскіх і мясцовых дзяржаўных органаў Лукашэнка выступіў з дакладам, прысвечаным «беларускай мадэлі эканамічнага развіцця». Абмяжуюся ключавой цытатай: «Так, «беларуская мадэль

развіцця» або «беларускі шлях развіцця» аб'ектыўна існуе. Усё, што сёння мы маем у эканоміцы, у сацыяльнай і іншых сферах, - вынік таго, што мы ўсе гэтыя гады ішлі сваім шляхам, мы жылі сваім розумам. Мы не слухалі «дактароў» з Міжнароднага валютнага фонду, якія прапісваюць лекі, што больш небяспечныя за саму хваробы».

Прайшло 12 гадоў, але ні адно слова не страціла актуальнасці. На апэратыўных нарадах у Палацы Незалежнасці, падчас працоўных паездак па краіне кіраўнік дзяржавы рэгулярна дэманструе, чаго ўдалося дасягнуць, жывучы сваім розумам. Слуцкія кучы сыравіны і водар гнілых туш з агульнай карціны «дасягненняў» не выпадаюць. Роўна як і фінансавыя вынікі піваварнай галіны Беларусі, якая, як адзначыў кіраўнік дзяржавы на нядаўняй нарадзе, «сёння не проста кульгае, а знішчаецца» (пры тым што яшчэ сем гадоў таму былі прыняты рашэнні аб буйнамаштабным тэхнічным перааснашчэнні піваварных заводаў і г.д.).

Загульнай карціны выпадаюць віды эканамічнай дзейнасці, мінімальным чынам звязаныя з дзяржавай.

У першую чаргу - Парк высокіх тэхналогій (ПВТ). На прэс - канферэнцыі ў сакавіку яго дырэктар Валерый Цапкала паведаміў, што па выніках 2013 агульны аб'ём выручкі ПВТ склаў 525 млн. даляраў. З пункту гледжання ўкладу ў ВУП паказчыкі ПВТ, па словах Цапкала, сувымерныя з тымі, што давалі МАЗ, БелАЗ і МТЗ разам узятыя ў свае лепшыя гады.

Загульнай карціны выпадаюць

і апэратары мабільнай сувязі. Агульная колькасць абанентаў сотавай сувязі ў Беларусі па 1 студзень 2014 г склала, па дадзеных Мінсвязі, 11,1 млн.

Свой уклад у развіццё сотавай сувязі спрабавала ўнесці і дзяржава. Як тут не ўспомніць спробу РУП «Белтэлекам» і ДНВА «Агат» стварыць у 2004 годзе дзяржаўнага апэратара сотавай сувязі «БеСТ». 3 фармальнага боку праблем не ўзнікла. Кампанія зарэгістравалі, выдалі ліцэнзію на аказанне паслуг сотавай сувязі, і да лета 2008 года яна давала сваю долю на рынку да ... 2,5 %. Неўзабаве аўтсайдэр рынку быў прададзены турэцкай кампаніі Turkcell.

Моцная ўлада бяссільная супраць законаў рынку

Прыгледзімся да асаблівасцяў «беларускай мадэлі эканамічнага развіцця» з дапамогай аўтара - нязменнага прэзідэнта краіны.

Першая з іх, па яго думкі, - моцная і эфектыўная дзяржаўная ўлада. «Мы ж з самага пачатку, - растлумачыў Лукашэнка ў далёкім уже 2002 годзе, - ясна ўяўлялі, што дачаснае пашырэнне рынкавых адносін не дазволіць радыкальна вырашыць ні адну з існуючых самых вострых праблем. Затое створыць новыя, якія вынікаюць з спецыфікі рынку. Парушыцца грамадская згода, што прывядзе да канфліктаў і нестабільнасці. А бо палітычная стабільнасць - адна з галоўных умоў паступовай інтэграцыі ў сусветную эканоміку».

Спрэччы няма, стабільнасць у беларускім грамадстве падтрымліваецца, а вось з інтэграцыяй у сусветную

эканоміку выйшла заміна. Як ні спрабаваў Захад «прымусіць быць такімі, як усе вакол нас, як яны, у рэшце рэшт», нічога ў яго не атрымалася. «Мы ім сёння як костка ў горле», - канстатаваў Лукашэнка ў пасланні народу і парламенту ў 2011 годзе.

Па сусветных паняццях сучаснай дзяржавы - адміністрацыйная і падатковая. Яе актыўнасць абмяжоўваецца кіраўнічымі задачамі. Вытворчыя задачы перадаюцца праз аддзяленне ад яе рынку. Беларуская дзяржава застаецца дзяржавай вытворчай, аднак зацікавіць чым-небудзь сусветную эканоміку яна не ў стане.

Абмяжуюся адным прыкладам. Паводле інфармацыі начальніка ўпраўлення навукі і навацыйнай палітыкі Міністэрства эканомікі Дзмітрыя Крупскага («Савецкая Беларусь» ад 7 сакавіка), усе беларускія дзяржаўныя прадпрыемствы выдаткавалі ў 2012 годзе на распрацоўку новай прадукцыі каля 80 млн. еўра, тады як адзін «Фольксваген» - 9,5 млрд. еўра (5% ад гадавога аб'ёму продажаў).

Пры такіх суадносінах любы развагі пра «косткі ў горле» губляюць сэнс. Калійныя ўгнаенні, нафтапрадукты - вось і ўвесь набор канкурэнтаздольных тавараў, што вырабляюцца ў Беларусі.

Дэіндустрыялізацыя набірае абароты

Большасць беларусаў не працуюць, а служаць. Служаць дзяржаве і за сваё служэнне ўзнагароджваюцца па нормах, дзяржавай ж усталяваных. Па-за канкурэнцыяй тут сілавікі і чыноўнікі.

На долю дзяржсектара

прыпадае каля 70% ВУП, на дзяржпрадпрыемствах працуе дзве траціны эканамічна актыўнага насельніцтва Беларусі.

Вера ў перавагі эканомікі, заснаванай на дзяржаўнай уласнасці, ўласцівая не толькі канструктару «беларускай мадэлі», але і мільёнам беларусаў.

У сакавіку 2014 года, па дадзеных НІСЭПД, больш эфектыўнай формай уласнасці дзяржаўную лічыла 38% беларусаў, прыватную - 51%. Але гэта ў тэорыі, на практыцы ж, пры адказе на пытанне «На якой прадпрыемстве вы хацелі б працаваць?» Такія перавагі сёння ўжо не фіксуюцца (гл. табліцу). Зразумець гэта нескладана, калі ўлічыць, што ўзровень падтрымкі дзяржсектара з боку бюджэту павінен скласці больш за 11 трлн. рублёў.

Пакуль кіраўнік дзяржавы даказвае перавагі ўласнай эканамічнай мадэлі, працэс дэіндустрыялізацыі ўпэўнена набірае абароты.

Не выключана, што гэты год будзе апошнім у гісторыі вытворчасці беларускіх тэлевізараў. У студзені-лютым 2014 іх вытворчасць адносна студзеня - лютага мінулага года складала 23,6 %. Пры гэтым на 9 прададзеных у Беларусі айчынных тэлевізараў прыйшоўся 91 імпортны!

Гэтак жа імкліва падае вытворчасць пральных машын. За два першыя месяцы бягучага года яна скарацілася на 60,4 % адносна паказчыку за адпаведны перыяд мінулага года. З 100 машын, рэалізаваных гандлем, доля айчынных складала 6,2%. Спіс можна працягнуць.

Сяргей Нікалюк

ГАНДАЛЬ

«ЕЎРАОПТ» ГАТОВЫ КАНКУРАВАЦЬ З СПАЖЫЎКААПЕРАЦЫЯЙ

Гандлёвая сетка «Еўраопт» прапануе стварыць новую сістэму развазнага гандлю з 1000 аўтакрам, пры якой у кожную вёску па графіку штодня прыязджала б яе аўталаўка і аўталаўкі іншых уласнікаў.

На думку кіраўніка сеткі, гэта дапаможа сельскім жыхарам атрымліваць больш свежых прадуктаў.

«Адзін дзень, напрыклад, - крама спажывааперацыі, у другі дзень - «Еўраопт», у трэці - яшчэ нейкі сеткі або індывідуальнага прадпрымальніка. Гэта створыць пэўную канкурэнцыю, якая пойдзе толькі на карысць вяскоўцам: кожны дзень у іх будзе аўталаўка, і кожны дзень яны змогуць купляць свежыя прадукты», - сказаў у інтэрв'ю БЕЛТА гендырэктар сеткі Андрэй Зубкоў.

Такім чынам Зубкоў прапануе вырашыць праблемы ў сферы сельскага гандлю, звязаныя, па яго словах, з недахопам кадраў, слабой тэхнічнай аснашчанасцю крам і нізкай абарачальнасцю тавараў,

што адбываецца на іх якасці і асартыменце. «Гандаль на сяле патрабуе пераменаў. Сельскі пакупнік не мае магчымасці набываць ні свежае мяса, ні астуджаную курыну раздзелку, няма добрага асартыменту садавіны і агародніны, не заўсёды ёсць свежае малако і хлеб ні ў аўтакраме, ні ў стацыянарнай сельскай краме», - адзначыў Зубкоў.

Ён распавёў, што свае паслугі райвыканкамам гандлёвая сетка ўжо прапаноўвала, але ім выдзелілі толькі 13 маршрутаў для працы аўтакрам «Еўраопта». На астатнія прапановы адказалі адмовай. «Фармулёўка адмовы вельмі простая: насельніцтва задавальняе мясцовы гандаль, мы не маем патрэбу ў паслугах «Еўраопта», аднак усе ведаюць, колькі праблем сёння ў гандлю ў вёсцы», - падкрэсліў Зубкоў. Ён

дадаў, што на працягу года яго кампанія гатова арганізаваць 1000 аўтакрам па ўсёй краіне.

У адказ на прапановы «Еўраопта» аб развазнай гандлі спажывааперацыя адказала мясцінам «Аўталаўка-2014». Пра гэта казаў старшыня Белспажывааперацыі Валерый Іваноў на нарадзе, што прайшло ў Гарадку.

Падкрэслівалася, што на Віцебшчыне самая вялікая сетка аўтакрам - 155. Але ці гатовыя яны канкураваць з іншымі ініцыятывамі развазнага гандлю на вёсцы - вялікае пытанне.

Дзяржава ў асобе спажывааперацыі вельмі баіцца канкурэнцыі «Еўраопта» у развазным гандлі. Гэта было б выгадна сельскім спажывцам. Але не выгадна функцыянерам спажывааперацыі.

Л. Антонаў

УКРАЇНСКА-РАСІЙСКІ КАНФЛІКТ

КІРАЎНІК ДЫВЕРСАНТАЎ — РАСІЙСКІ АФІЦЭР

Служба бяспекі Украіны ўстанавіла асобу кіраўніка расійскай дыверсійнай групы, якая тэрарызіруе мясцовае насельніцтва, захоплівае адміністрацыйныя будынкі, дэстабілізуе грамадска-палітычную сітуацыю ва ўсходніх абласцях Украіны.

Ім аказаўся грамадзянін РФ, афіцэр спецназа ГРУ Генштаба Узброеных сіл Расіі Ігар Стралкоў.

Менавіта яго голас — на запісе тэлефоннай размовы з маскоўскім куратарам, апублікаваным у СМІ 14 красавіка, дзе ён дае справаздачу пра тэрор у Славянску і расстрэл аўтамабіля з украінскімі праваахоўнікамі.

У ходзе апэратыўна-следчых дзеянняў затрыманыя раней супрацоўнікамі СБУ дыверсанта пазналі Стралкова як чалавека, што прыцягваў і ставіў задачы захопліваць адмінбудынкі ў Харкаве.

Устаноўлена, што ў пачатку сакавіка ён прыбыў на тэрыторыю Крыма і каардынаваў захоп расійскімі вайскоўцамі і прадстаўнікамі

спецслужбаў РФ ваенных частак Узброеных Сіл Украіны, мясцовых органаў улады і кіравання аўтаноміі, выкраданне вайскоўцаў, актывістаў грамадскіх арганізацый і іншых грамадзян Украіны і замежнікаў, якія знаходзяцца ў Крыме.

Акрамя гэтага, Стралкоў вярбе грамадзян Украіны для далейшага выкарыстання ў арганізацыі і правядзенні падрыхтоўкі акцый на тэрыторыі краіны.

Дыверсанта асабіста даваў ўказанне грамадзянам Украіны «К» і «У» захапіць і ўтрымліваць будынак Харкаўскай абл. дзярж-адміністрацыі, вайсковыя часці і падраздзяленні праваахоўных органаў з мэтай завалодання зброяй ў Луганскай вобласці.

Unian.net

ДЭМАКРАТЫЧНЫ РУХ

РАЗАМ ЗА
НЕЗАЛЕЖНАСЦЬ

У Мінгарвыканкам 25 красавіка была пададзеная заяўка на правядзенне Маршу Незалежнасці. Згодна з планам арганізатараў, 14 траўня ад 17.00 і да 17.30 запланаваны збор удзельнікаў на пляцоўцы каля Нацыянальнай бібліятэкі, потым - шэсце па праезнай частцы праспекта Незалежнасці да плошчы Незалежнасці і правядзенне там ад 19.30 мітыngu.

Сярод заяўнікаў мерапрыемства - першы намеснік старшыні Руху «За Свабоду» Юрась Губарэвіч, намеснік старшыні Руху «За свабоду» Алесь Лагвінец, намеснік старшыні Партыі БНФ Ігар Лялькоў, сябра грамадзянскай кампаніі «Гавары праўду» Сяргей Вазняк і адказны сакратар аргкамітэту па стварэнні партыі "Беларуская хрысціянская дэмакратыя" Дзяніс Садоўскі.

«Мэта правядзення Маршу Незалежнасці - публічнае выказванне падтрымкі ідэі мацавання незалежнасці Беларусі і канстытуцыйнага палажэння пра нейтралітэт», - заявіў на прэс-канферэнцыі з нагоды падавання заяўкі Юрась Губарэвіч.

Па ягоных словах, сёння пытанне пагрозы незалежнасці Беларусі стаіць як ніколі востра, і беларускае грамадства павінна прадэманстраваць сваё адзінства ў справе абароны суверэнітэту краіны.

На думку Губарэвіча, можна разлічваць, што ў прапанаваным фармаце ў маршы возьмуць удзел у разы больш людзей, чымсці звычайна пад час вулічных акцый у Мінску. «Улады ўжо доўгі гады не даюць прайсціся па цэнтры гораду», - нагадаў ён. І дадаў кансалідацыйны Марш Незалежнасці немагчыма праводзіць на задворках сталіцы.

Па словах Алеся Лагвінца, арганізатары чакаюць на маршы ўдзельнікаў не толькі пад бел-чырвона-белымі, але і дзяржаўнымі чырвона-зялёнымі.

«Нашае грамадства - падзеленае. Важна прыйсці да нейкага мінімуму, на які ўсе згодныя», - падкрэсліў Лагвінец, дадаўшы, што трэба рабіць крокі насустрач, і апазіцыя гэта робіць.

«Дата 14 траўня абраная невыпадкова, - падкрэсліў Ігар Лялькоў. - 19 год таму, у 1995 годзе, адбыўся рэферэндум, які замацаваў падзел на «чэсных і нячэсных», «свядомых і несвядомых», бел-чырвона-белых і чырвона-зялёных. Мы хочам пакласці канец такому падзелу. У сітуацыі, калі існуе пагроза незалежнасці, усё грамадства павінна бараніць яе».

Па ягоных словах, арганізатары хочуць даць «уладзе шанец разам з намі прадэманстраваць прыхільнасць да гэтай святой для кожнага беларуса справы».

Арганізатары падкрэслілі: тое, што Марш Незалежнасці мусіць прайсці пад час правядзення ў Мінску чэмпіянату свету па хакеі, дасць дадатковую магчымасць паказаць замежным заўзятарам, як у Беларусі развіваюцца падзеі, наколькі падтрыманая ідэя абароны незалежнасці, у тым ліку пад чырвона-зялёнымі сцягамі.

ПАСЛАННЕ

ПРАЗ 20 ГАДОЎ НАРЭШЦЕ
ДАЙШЛО

«Калі мы страцім рускую мову — пазбавімся розуму, а калі развучымся гаварыць на беларускай — то перастанем быць нацыяй», — заявіў Аляксандр Лукашэнка ў час паслання беларускаму народу і Нацыянальнага сходу.

Лукашэнка разам з тым заклікаў не блытаць беларусаў з рускімі — гэта асобныя народы:

— Мы не прарасійскія, не праукраінскія і не прапольскія. Мы не рускія, мы — беларускія. Наша краіна — Белая Русь, краіна, дзе жывуць і рускія, і ўкраінцы, літоўцы, палякі, яўрэі, татары і шмат іншых. Гэта дзеці Белай Русі, грамадзяне адной краіны.

Старшыня Таварыства беларускай мовы Алес Трусаў лічыць, што трэба выказаць падзяку прэзідэнту Расіі, што беларускі кіраўнік урэшце зразумеў важнасць захавання беларускай мовы ў краіне:

— Гэта добра, што праз 20 гадоў да Лукашэнкі дайшло. Вялікі дзякуй Уладзіміру Пуціну! Зараз ужо сталі крычаць, што тут рускамоўных пацяняе Лукашэнка, не дае ім разварнуцца, не дае

магчымасці на «істинно российском наречии» гаварыць. Яны ж гэта пішуць, пачытайце на іхных паганых сайтах. Ім патрэбная наша тэрыторыя. Ім жа трэба, каб іхныя атамныя ракеты пад Берасцем стаялі, вось і ўсё.

Паводле кіраўніка Беларусі, сёння з'явіліся «дзіўныя развагі пра тое, што ў нас нібыта пачынаюць заціскаць рускую мову». У сувязі з гэтым Лукашэнка заявіў, што «няма ніводнай краіны ў свеце, дзе б так беражліва ставіліся да вялікай рускай мовы і вялікай рускай культуры».

Беларускае Радзё Рацыя

АДУКАЦЫЯ

«ОВЦЫ — ЭТО ВАМ НЕ СВИНЬИ»

Почему в «сильной и процветающей» Беларуси школы вынуждены разводить овец и свиней. Районная газета Витебщины опубликовала показательную историю одной из сельских школ.

Александр Лукашенко считает учителей надежной опорой государства. Именно так он называет педагогов в последние годы, поздравляя их с Днем знаний и профессиональным праздником. А государство, по его уверениям, «делает все возможное для усиления социальной защищенности педагогических работников и повышения престижа их труда».

Открывая в 2011 году реконструированную школу в Острошицком Городке, Лукашенко заметил, что теперь эта сельская школа ни в чем не уступает городским новостройкам.

— И таких школ у нас тысячи. Здесь вы можете получать качественное образование и всерьез заниматься спортом, расти в мире красоты, игры и творчества, — заявил он. О том, как на самом деле живут некоторые из этих тысяч школ, в одном из последних номеров написала шумилинская районная газета «Герой працы». И хоть тон статьи под говорящим заголовком «Овцы — это вам не свиньи» скорее оптимистичный, первое же

предложение звучит, как приговор: «Сегодня любое учреждение образования не может позволить себе заниматься исключительно образованием и воспитанием детей. Это, конечно, в том случае, если хочет уверенно стоять на ногах, быть материально независимой, а значит — свободной в своих планах и решениях».

Как следует из материала, для того, чтобы «уверенно стоять на ногах», Обольская школа занялась свиноводством, но в бизнес вмешалась чума.

«Учителям приходится конкурировать на рынке товаров и услуг на общих условиях, учиться предвидеть, планировать работу так, чтобы не обанкротиться. Случаются и просчеты. Вот, скажем, делали в Обольской школе ставку на выращивание свиней (казалось, беспроигрышную), а выходит, — просчитались. Но кто мог предсказать эту чуму, лихо ее бери?»

Долго по этому поводу обольские педагоги не переживали, утверждает автор, и занялись овцеводством. И

не просто взяли за дело, а с мечтой выйти с поставками баранины в рестораны области. «Конкурентов в этом деле у обольских учителей пока нет», — пишет «Герой працы».

Кроме того, школа успешно продает на рынках березовый сок, а в этом году собирается освоить выращивание овощей.

«Хороший бизнесмен знает, как важно ухватить время. Поэтому сейчас все свободные силы аккумулированы в школьных теплицах: выращивают на продажу зелень. (...) К слову можно сказать и о пошиве постельного белья. За пробную партию товара они уже выручили несколько миллионов».

Наверное, есть смысл продолжать эту работу, искать свое место на рынке — слова «бизнес» и «рынок» в статье звучат гораздо чаще, чем «учитель», «уроки» и «учеба». Впрочем, собственно о школе как об учебном заведении, вспоминается в конце статьи. Благодаря усилиям местного спонсора здесь организовали локальную компьютерную сеть, которая не имеет особого смысла из-за

устаревших школьных компьютеров. Заменить их самостоятельно школа не сможет, а поэтому вся надежда на районную власть, — резюмирует автор статьи.

20 лет назад кандидат в президенты Александр Лукашенко обещал в своей предвыборной программе «отвести государство и народ от пропасти». Что у него получилось, и в каком месте по отношению к этой самой пропасти мы находимся спустя два десятилетия бессменного правления Лукашенко, можно судить и по статье в шумилинской районке.

В то время, как в Обольской школе развивают натуральное хозяйство, чтобыкупитькомпьютеры,авМинске открывают первую «электронную» школу, что и для нашей столицы в диковинку, к примеру, в Эстонии школы повсеместно оснащаются компьютерами и ноутбуками в рамках госпрограммы. К безлимитному и скоростному Wi-Fi в эстонской школе все давно привыкли. И для этого не нужно растить овец и шить пододеяльники.

Кирилл Иванов